

/	
---	--

Vinter
t.ex. 19/20

Period
1,2,3,4 el. 5

VINTERPUNKTRUTTERNA

VINTERFÅGELRÄKNINGEN

Martin Green, Biologiska institutionen, Ekologihuset, 223 62 Lund

Inventerare och ruttbeskrivning

Detta är en ny vinterrutt Karta bifogas

Inventerarens födelsekod

År	Mån	Dag	Nr

De flesta har en 1 i sista rutan. Är du osäker, eller ny, lämna rutan tom.

Rutt nr *1

--	--

Inventeringstid

År	Mån	Dag

Start kl.

--	--	--	--

Slut kl.

--	--	--	--

Ruttens namn *6

Kort namn som rutten alltid skall behålla

--

Topografiskt kartblad *2

Siffror Bokstav SV/SO/NV/NO

--	--	--	--

Längd *3

km

--	--

Färdsätt *4

--

Snö *5

--

Kommentarer/Ordbeskrivning av ruttens geografiska läge och sträckning *7:

Namn:

Epost:

Adress:

Tel. hem:

Postnr:

Ort:

Tel. arb:

Mobil:

Artlista *8 OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Summor

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind
Storlom																					001		
Smålom																					002		
Skäggdopp.																					003		
Smådopp.																					007		
Storskarv																					008		
Gråhäger																					009		
Gräsand																					012		
Kricka																					013		
Bläsand																					016		
Stjärtand																					017		
Bergand																					019		
Vigg																					020		
Brunand																					021		
Knipa																					022		
Alfågel																					023		
Svärta																					024		
Sjöorre																					025		
Ejder																					026		

OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind		
Småskrake																						027			
Storskrake																							028		
Salskrake																							029		
Gravand																							030		
Grågås																							031		
Sädgås																							033		
Bläsgås																							425		
Vitkindgås																							428		
Kanadagås																							034		
Knölsvan																							035		
Sångsvan																							036		
Kungsörn																							037		
Ormvråk																							039		
Fjällvråk																							040		
Sparvhök																							041		
Duvhök																							042		
Röd glada																							043		
Havsörn																							045		
Blå kärrhök																							048		
Stenfalk																							055		
Tornfalk																							057		
Dalripa																							058		
Orre																							060		
Tjäder																							061		
Järpe																							062		
Rapphöna																							063		
Fasan																							065		
Trana																							066		
Sothöna																							073		
Strandskata																							074		
Tofsvipa																							075		
St. strandp.																							076		
Ljungpipare																							080		
Enkelbeck																							082		
Morkulla																							085		
Storspov																							086		
Rödbena																							093		
Kärrensäppa																							098		
Havstrut																							105		
Gråtrut																							107		
Fiskmås																							108		
Skrattmås																							110		
Sillgrissla																							119		
Tobisgrissla																							120		
Tamduva																							122		
Skogsduva																							123		
Ringduva																							124		
Turkduva																							126		
Sparvuggla																							132		
Kattuggla																							133		
Kungsfiskar																							141		
Gröngöling																							144		
Gråspett																							145		
St. hacksp.																							146		
Mi. hacksp.																							148		
Tretåspett																							150		
Spillkråka																							151		
Trädlärka																							154		
Sånglärka																							155		
Korp																							161		
Kråka																							162		
Råka																							163		
Kaja																							164		
Skata																							165		
Nötkråka																							166		
Nötskrika																							167		

OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind		
Lavskrika																						168			
Stjärtmes																							169		
Talgoxe																							170		
Blåmes																							171		
Svartmes																							172		
Tofsmes																							173		
Lappmes																							174		
Entita																							175		
Talltita																							176		
Nötväcka																							177		
Trädkrypare																							179		
Strömstare																							180		
Gärdsmyg																							181		
Dubbeltrast																							182		
Björktrast																							183		
Taltrast																							184		
Rödvinge																							185		
Koltrast																							187		
Rödhake																							194		
Skäggmes																							195		
Gransång.																							209		
Kungsfågel																							213		
Järnsparv																							218		
Ångspiplärk																							219		
Skärpiplärka																							223		
Sädesärla																							224		
Forsärla																							225		
Sidensvans																							227		
Varfågel																							228		
Stare																							230		
Stenknäck																							231		
Grönfink																							232		
Steglits																							233		
Grönsiska																							234		
Hämpling																							235		
Gräsiska																							236		
Snösiska																							237		
Vinterhämpl																							238		
Domherre																							240		
Tallbit																							242		
Mi. korsn.																							243		
St. korsn.																							244		
Korsn obest																							245		
Bändelkorsn																							246		
Bofink																							247		
Bergfink																							248		
Gulspurv																							249		
Sävspurv																							254		
Snöspurv																							256		
Gråspurv																							257		
Pilfink																							258		
Övr. arter:																									
S:a arter																							=>		↓
S:a indiv.																							=>		

S:a arter totalt

Anvisningar

Vinterpunktrutterna är uppdelade på en huvudräkningsperiod kring jul/nyår samt fyra andra räkningsperioder, vardera omfattande 21 dagar med tre veckoslut. Den första infaller i oktober, den andra i november och de båda övriga i februari och mars. Genom räkning vid alla fem tillfällena kan man följa förloppet av invasioner och andra flyttningsrörelser. Förhoppningsvis kan man också få ett mått på vinterödligheten. Räkning under period 5 (mars) kan också ses som en tidig vårinventering av häckande stannfåglar samtidigt som den också kan ge viss information om förändringar i de tidiga flyttfågelnas ankomst. Det finns tre räkningsalternativ av välja mellan beroende på hur mycket man vill eller kan inventera (olika alternativ kan väljas för olika rutter). Även om huvudinventeringen kring jul och nyår är den allra viktigaste, ser vi hemskt gärna att så många som möjligt kan inventera även i mars månad.

Alternativ 1: Rutten inventeras endast en gång, då alltid period 3 (jul/nyår).

Alternativ 2: Rutten inventeras vid två tillfällen, period 3 (jul/nyår) och period 5 (mars)

Alternativ 3: Rutten inventeras alla fem perioderna.

FASTA INVENTERINGSPERIODER	
Period	
1	5-25 oktober
2	10-30 november
3	19 december-8 januari
4	24 januari-13 februari
5	1-21 mars

PUNKTTAXERINGSMETODEN

Vinterpunktrutterna utförs med punkttaxeringsmetoden. All räkning av fåglar sker från fasta punkter och under en bestämd tid vid varje punkt. Punkterna förläggs längs en rutt enligt anvisningar nedan. Förflyttningen mellan punkterna sker på valfritt sätt: till fots, på skidor, med cykel, i bil etc. Detaljerna för metoden redovisas här.

Ruttens förlopp, punkternas läge. Det enklaste är att lägga punkterna utmed en slinga så att slutpunkten hamnar i närheten av startpunkten. Valet av punkter, från vilka räkningarna ska ske, kan göras ute i terrängen efterhand som man går eller kör den planerade ruttens första gången, eller prickas in i förväg på lämplig karta. Lättast blir det om man låter ruttens första vägar, stigar eller andra lättframkomliga sträckningar. Åker man bil är det självklart att man måste välja vägar som alltid är framkomliga, dvs. plogas efter snöfall. Tänk på att vid stoppen placera bilen så att den inte utgör fara eller hinder för andra trafikanter. Undvik vägar där trafiken kan befaras bli störande intensiv. Gångrutten och särskilt skidrutten kan förutom längs vägar och stigar gå rätt igenom obanad terräng. Då måste man dock tänka på att man ska kunna ta sig fram vare sig det är blidväder och barmark (ev. med svåröverkomliga bäckar och kärr) eller tjockt snötäcke och således nödvändigt med skidor.

Eftersom det är meningen att inventeringen ska upprepas år från år med användandet av exakt samma rutter och exakt samma stopp, är det ytterst viktigt att inventeraren bokför det exakta läget för var och en av punkterna. Gör en kort anteckning som beskriver varje punkt och pricka sedan in det exakta läget på lämplig karta. Ännu bättre är att för varje punkt notera de exakta koordinaterna med GPS eller med hjälp av telefonens GPS-funktion. Vi vill sedan hemskt gärna ha in själva koordinaterna eller en karta med punkterna inprickade.

Avståndet mellan punkterna: minst 300 m. För att undvika allt för många dubbelräkningar av samma fåglar från två eller flera närliggande punkter får punkterna inte ligga för nära varandra. Å andra sidan kan man heller inte lägga punkterna för långt ifrån varandra, då tar det för mycket tid att förflytta sig mellan punkterna. Avståndet mellan punkterna får inte vara mindre än 300 m i skog eller mindre än 400 m i öppen terräng. Vid fot- eller skidförflyttning bör punkterna inte ligga mer än 500 m från varandra. Använder man cykel eller bil eller annat snabbare transportmedel, kan man utan att slösa tid lägga stoppen längre ifrån varandra och därigenom helt eliminera risken för dubbelräkningar. Vid bilförflyttning kan man utan svårighet lägga stoppen på 1-3 km avstånd. Punkterna behöver inte ligga på samma avstånd genomgående.

Räknetiden längd: exakt fem (5) minuter vid varje punkt. Vid varje punkt ska fåglarna räknas under exakt fem minuter, varken mer eller mindre. Använd gärna mobiltelefonens timerfunktion med tillhörande alarm, men det går givetvis även bra med en vanlig armbandsklocka. Iakttagelser före och efter de fem minuterna ska inte räknas med.

Antal punkter: alltid exakt 20 vid varje rutt. En vinterpunktrutt innehåller alltid exakt 20 punkter, varken mer eller mindre. Under en vinterpunktrutt använder man därmed exakt 100 minuter till aktivt fågelräknande (20 x 5 min.). Därtill kommer tiden för förflyttningarna mellan punkterna, vilken är minst lika lång, ofta dubbelt så lång. En hel vinterpunktrutt tar därför normalt 3-5 timmar i anspråk.

Allt ska räknas från varje punkt. Från varje punkt ska samtliga hörda och sedda fåglar räknas och summeras art för art. Endast till arten identifierade fåglar tas med. Enda undantaget gäller korsnåbbar. Obestämda korsnåbbar registreras som »korsnåbb» (artnr 245). Du ska räkna fåglarna oberoende av avstånd och oberoende av om du sett eller hört samma individer vid ett eller flera tidigare stopp. Varje punkt ska behandlas som ett från övriga punkter oberoende stickprov av fågelfaunan.

Antalet rutter. Under räkneperioderna kan du givetvis inventera mer än en rutt om du har lust. Gör så många rutter du vill. Om du gör flera, försök sprida dem så mycket som möjligt över det område du vill arbeta i och försök täcka de förekommande miljöerna någorlunda representativt. Glöm inte barrskogen! Alla rutter behöver inte inventeras enligt samma alternativ. Om du vill kan du till exempel välja att göra en rutt vid alla fem räkningsstillfällena, en vid jul och nyår och i mars, och flera rutter enbart vid jul/nyår, då fritiden är längre.

Tidpunkt på dagen. Vi har inte ansett det nödvändigt att standardisera tidpunkten för start. Men vi vill ändå rekommendera deltagarna att sätta igång tidigt på morgonen då fågelaktiviteten är bäst. En och samma rutt ska dock ha samma starttid - i förhållande till soluppgången - vid varje tillfälle den räknas: högst 30 min. tidigare eller senare än vid första inventeringen av rutt.

Fältarbetet. Klä dig väl. Punkträkningsmetoden är en kylig metod. Det kan bli kallt att stå stilla under de upprepade femminutersperioderna, även vid gång- och skidförflyttning. Under bilrutt blir det ofta ännu kallare. Varm dryck medtages lämpligen. Ta gärna med dig ett sittunderlag att stå på under de fem minuterna. Det gör oväntat stor skillnad för dina fötters välbefinnande. Behöver du värma upp dig med en sprängmarsch eller en åkarbrasa så gör det utanför femminutersperioderna. Under dem behöver du vara helskäppt och enbart ägna dig åt att lyssna, spana och anteckna. Inventera helst ensam och under inga omständigheter i grupp. Motorn får inte vara igång när du vid bilburen inventering står utanför bilen och räknar fåglarna: ljudet stör. Bäst är att i fält använda en vanlig liten anteckningsbok och sedan föra in resultaten när du kommer hem.

IFYLLANDE AV RESULTATPROTOKOLLET

De föregående sidorna utgörs av ett resultatprotokoll för en rutt och ett räknetillfälle. Fyll i detta tydligt, texta helst! Skriv eller ta en kopia av protokollet och behåll den. Följande asteriskförsedda och numererade punkter svarar mot likaledes asteriskförsedda hänvisningssiffror på första sidan.

*1) Varje rutt är unikt identifierad genom inventerarens födelsekod plus ett ruttnummer. Numrera dina rutter 01, 02, 03, osv. Om du bara inventerar en rutt bör den givetvis ha nummer 01. Om du även deltar i Sommarpunktrutterna och inventerar samma rutt sommar och vinter ska du använda samma nummer på det som rent geografiskt är samma rutt. Däremot får olika rutter inte ha samma nummer, dvs. har du en sommarrutt som du kallar 01, måste eventuella andra vinterrutter heta 02,03, osv. *Om du startar en helt ny rutt, bifoga koordinaterna (från GPS eller mobiltelefon) eller en karta med punkterna numererade när du skickar in det första protokollet.*

*2) Hänvisar till de gamla topografiska kartbladen som inte längre finns. Om du inte vet så lämnar du tomt här så fyller vi i beteckningen.

*3) Beräkna ruttlängden som summan av fågelvägsavstånden mellan punkterna. Avrunda till hela kilometrar.

*4) Ange färdstättet med följande sifferkoder: 1 =till fots eller på skidor, 2=cykel eller moped, 3=bil eller MC, 4=annat. Ange endast en kod.

*5) Ange genomsnittligt snöförhållande under ruttens med följande sifferkoder: 1=barmark, 2=snötäckt mark, 3=mycket tunt snötäcke eller fläckvis snötäcke.

*6) Sätt ett lämpligt namn på ruttens. Det blir lättare att komma ihåg den och skilja den från andra rutter.

*7) Här kan du skriva in eventuella kommentarer samt lämna en kort beskrivning av hur ruttens går i terrängen eller över landskapet. Det är till hjälp vid centrala kontroller av kartkoden eller då kartkod saknas.

*8) Fyll i artlista och summer. Summera i artlistan vägrätt för varje art: a) antalet punkter där arten iakttagits och b) antalet individer, och för in summorna i de två kolumnerna till höger. Summera sedan lodrätt för varje punkt: a) antalet arter och b) antalet individer, och för in summorna i de två raderna längst ner på tredje sidan. Summera till sist de två kolumnerna till höger i artlistan över alla tre sidorna. Summeringarna vägrätt och lodrätt ska nu stämma. Räkna till sist ihop antalet olika arter under hela ruttens och för in summan i därför avsedd ruta.

För mer information, kontakta:

Martin Green, ☎046-2223816, ✉ fageltaxering@biol.lu.se

**SÄND IN PROTOKOLLEN OMEDELBART EFTER
VARJE RÄKNEPERIOD**